

**ศึกษารูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทย
ในสหรัฐอเมริกาตามหลักพุทธวิธีการสอน**

**A Study of the Model of Propagating Buddhism by Thai Dhammaduta Monks in
the United States of America Based on the Buddhist Teaching Methods**

สงกรานต์ พิมพ์า Mr.Songkran Phimpha

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Master of Education Program in Teaching Social Studies

Faculty of Education Mahachulalongkornrajavidyalaya University

sakda.ngan@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา ตามหลักพุทธวิธีการสอน 2) เพื่อเสนอแนะแนวทางรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา ตามหลักพุทธวิธีการสอน ผู้วิจัยกำหนดรูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Research Method) โดยศึกษาตามระเบียบวิธีการวิจัยดังนี้ การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประชากรในการวิจัยจากการแจกแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google Form จำนวน 18 รูป/คน และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 9 รูป รวม 27 รูป/คน

ผลการวิจัย

1. ศึกษารูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา ตามหลักพุทธวิธีการสอน จากการศึกษาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา สรุปได้ว่า การสื่อสารของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกามีไปด้วยวัตถุประสงค์หลักคือ ให้เกิดความเข้าใจชัดเจน ให้ความมั่นใจเชื่อมั่น และจงใจให้เกิดศรัทธาต่อพระธรรมทูตและพระพุทธศาสนา
2. เสนอแนะแนวทางรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา ตามหลักพุทธวิธีการสอน จากการศึกษาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา จำแนกออกเป็นด้านๆ สรุปได้ว่า 1) ด้านการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่ พระธรรมทูต

สื่อสารผ่านเวทีและโอกาสต่างๆ 2) ด้านการประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม พระธรรมทูตทำงานด้วยจิตอาสา และจิตสาธารณะ เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ 3) ด้านการวางตัวและบุคลิกภาพ พระธรรมทูตไทยให้ความเคารพประธานสงฆ์นานาชาติอย่างมาก ถือเป็นวัตรปฏิบัติของพระสงฆ์ไทย ที่ถืออายุพรรษาเป็นสำคัญ และการนอบน้อมอ่อนโยนการแสดงออกถึงการให้เกียรติและเปิดกว้าง ในคนสหรัฐอเมริกาที่นับถือศาสนาอื่นก็สามารถที่จะเข้ามาร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาได้

คำสำคัญ : รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนา, พระธรรมทูตไทย, พุทธวิธีการสอน

Abstract

The study consisted of the following objectives: 1) to explore the model of propagating Buddhism by Thai Dhammaduta monks in the United States of America based on the Buddhist teaching methods; and 2) to present the guidelines for the model of propagating Buddhism by Thai Dhammaduta monks in the United States of America based on the Buddhist teaching methods. The study employed both survey research and qualitative research methods. The data were collected from 27 persons, with 18 completing an online questionnaire via Google Form and 9 conducting in-depth interviews.

From the study, the following results are found:

1) The study of the Thai Dhammaduta monks' model for propagating Buddhism in the United States of America, which is based on Buddhist teaching methods, reveals that Thai Dhammaduta monks communicate with the following goals in mind: to promote clear understanding, credibility, and faith in the Dhammaduta monks and Buddhism.

2) The guidelines for the model of propagating Buddhism by Thai Dhammaduta monks in the United States of America based on the Buddhist teaching methods can be diving in the following aspects: (1) Communication for propagation, in which the Dhammaduta monks communicate through various forums and

occasions; (2) Self-conduct for common good, in which the Dhammaduta monks work based on volunteerism and public mind; (3) Attitude and personality, in which the Dhammaduta monks respect the international Buddhist leaders, particularly those who are senior in vassa years. Thai Dhammaduta monks show their humility, respect, and openness; as a result, American people participate in Buddhist activities even if they are not Buddhist.

Keywords: Models of Buddhism propagation, Thai Dhammaduta monks, Buddhist teaching methods

บทนำ

สถานการณ์การเผยแผ่ของพระธรรมทูตในทวีปยุโรปในปัจจุบัน ทวีปยุโรปนับว่าเป็นทวีปที่มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นถ้าเปรียบเทียบกับทวีปอื่น ๆ ประชากรที่อาศัยในทวีปยุโรปมีความหลากหลายทางเชื้อชาติค่อนข้างมาก เช่น ชาวยุโรป ชาวอเมริกัน ชาวเอเชีย เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากประเทศต่าง ๆ ในทวีปยุโรปนั้น ส่วนใหญ่เป็นประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจมาก จึงทำให้เป็นที่ๆ เหมาะแก่การดำเนินชีวิตการประกอบอาชีพ และสวัสดิภาพ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทำให้มีความหลากหลาย ทางด้านศาสนา และวัฒนธรรม ด้วยศาสนาพุทธนับว่าเป็นศาสนาแห่งวิทยาศาสตร์ ซึ่งเหมาะกับจิตของชาวตะวันตกอยู่แล้ว ดังนั้นจึงทำให้ชาวยุโรปมีความสนใจที่จะศึกษา และปฏิบัติธรรมตามแนวพระพุทธศาสนามากขึ้น ประกอบกับทวีปยุโรปมีชาวไทยอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก จึงทำให้มีจำนวนวัดไทยเพิ่มขึ้นมากเช่นเดียวกัน การเผยแผ่ของพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรปเป็นการดำเนินการเผยแผ่หลักคำสอนในพระพุทธศาสนาเผยแพร่ออกไปทำให้มีผู้เคารพเลื่อมใสศรัทธาในพระรัตนตรัยน้อมนาเอาหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดแก่ผู้ปฏิบัติเหล่านั้น ทวีปยุโรปมีวัดไทยจำนวน 80 วัด มีพระธรรมทูตไทยปฏิบัติหน้าที่ประมาณ 200 รูป การเผยแผ่ของพระธรรมทูตในทวีปยุโรปแต่ละรูป แต่ละสำนักมีความแตกต่างกัน ทำให้รูปแบบการเผยแผ่ แตกต่างกันไป บางสำนักประสบความสำเร็จอย่างมากมีชาวต่างชาติเข้ามาศึกษาปฏิบัติ บางสำนักพระพุทธศาสนาประสบผลสำเร็จน้อยในการเผยแผ่ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นพระธรรมทูตไทยในยุโรป และเป็นเจ้าอาวาสวัดไทยในประเทศสวีเดนมีประสบการณ์ที่ผู้วิจัยทำงานนี้เป็นพระธรรมทูตมากกว่า 10 ปี และได้รับตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดไทยมาเป็นเวลา 5 ปี ผู้วิจัยได้ตั้งปณิธานตนในการเป็นผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนามุ่งมั่นในการทำงานโดยเฉพาะเมื่อมีโอกาสเป็นเจ้าอาวาสก็ได้รับผิดชอบงานโดยยึด

หลักแนวคิดทฤษฎีพุทธปัญญา เพราะเชื่อว่า มนุษย์ทุกคนย่อมมีจิตสำนึก การจะฝึกฝน อบรมสั่งสอนใคร มาจากการพัฒนาความฉลาดที่หลากหลายภายในตนเอง และในบรรดาความฉลาดที่มีอยู่หลายด้านนั้นก็มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอยู่ การยึดแนวคิดนี้เพราะผู้วิจัยเชื่อว่า การจัดกระบวนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่หลากหลายเพื่อที่จะพัฒนาพระธรรมทูตสามารถมาประยุกต์ใช้กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อให้พุทธศาสนิกชนเกิดความเข้าใจหลักคำสอนของพระพุทธองค์ได้อย่างเต็มศักยภาพและเป็นต้น ประโยชน์ต่อกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามด้วยหลักปฏิสัมพันธ์ 4 สำหรับพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา

ในการไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศนั้น ความรู้ความสามารถด้วยกันทั้งนั้นแต่ที่ไม่ค่อยบรรลุผลตามที่ต้องการคงจะเกี่ยวกับปัญหาเรื่องยุทธศาสตร์ จึงทำให้มีปัญหาและอุปสรรคอื่น ๆ มากบางท่านเทศน์ดีสอนดีก็ยังไม่ได้ดี ไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะยังมีปัจจัยอะไรหลายอย่างงานของพระธรรมทูตมีความละเอียดอ่อนมาก แล้วยังถูกค่อนข้างขอว่าไปสอนเฉพาะกับคนไทยด้วยกันเขาเอาเราไปเปรียบเทียบกับพระธรรมทูตทิเบต ญี่ปุ่น หรือแม้กระทั่งศรีลังกา ที่ประสบผลสำเร็จมากกว่าในการเผยแผ่กับชาวต่างประเทศ จากปัญหาและอุปสรรคการเผยแผ่พระพุทธศาสนาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยตระหนักถึงว่าการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสายต่างประเทศซึ่งยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรนี้ มีผลกระทบต่อสถาบันพระพุทธศาสนาโดยตรง และโดยอ้อมก็คือผลกระทบที่มีต่อความมั่นคงความเข้าใจอันดีระหว่างผู้ที่นับพระพุทธศาสนา กับผู้ที่นับถือศาสนาอื่น ๆ ในต่างประเทศ เมื่อไม่สามารถทำความเข้าใจซึ่งกันและกันได้ถูกต้อง ก็จะเป็นผลเสียหายต่อสังคมชาวพุทธ ความแปลกแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมความเชื่อความศรัทธา ความรู้สึกนึกคิดยิ่งห่างเหินกันมากเท่าใด ความเข้าใจผิดความแยกพรรคพวกก็เกิดขึ้นจนไม่สามารถนำพาสันติสุขสู่ประชาชนชาวโลกซึ่งอยู่ร่วมกันได้

วัดต่างๆ เหล่านั้นในสหรัฐอเมริกา ได้เผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งในภาคปริยัติและปฏิบัติ และเผยแพร่วัฒนธรรมไทย เพื่อการปลูกฝังเยาวชนเชื้อชาติไทยให้ได้ศึกษาพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทยการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศถือได้ว่าเป็นความผลงานที่โดดเด่นของพระสงฆ์ไทย ที่ทำให้คนทั่วโลกให้การยอมรับในความรู้ความสามารถ มีความเชื่อมั่นในการเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เนื่องจากพระพุทธศาสนา ไม่ได้บังคับให้บุคคลต้องยอมจำนนในการนับถือ หรือการปฏิบัติแต่หากเป็นการเชิญให้ทดลองปฏิบัติตามหลักการทางพระพุทธศาสนา เป็นการเปิดโอกาสให้ดำเนินชีวิตตามวิถีแห่งผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยตนเอง พระธรรมทูตจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการขับเคลื่อนกงล้อแห่งธรรมให้กระจายไปอยู่ทั่วทุกมุมโลก การที่จะ

ปฏิบัติการกิจอันสำคัญยิ่งนี้ให้เกิดผลสำเร็จได้นั้น ท่านจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจถึง แนวคิดในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในพระไตรปิฎกมีเป้าหมาย และวิธีการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่สามารถประยุกต์ใช้ได้ ในแต่ละสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่แตกต่างกัน ภาษาในท้องถิ่นนั้นรวมถึงมีวิธีการในการแก้ไขปัญหามลพิษที่อาจจะเกิดขึ้นในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ก็ยังมีพุทธวิธีการสอนให้คนในชุมชน เป็นสอนจากสิ่งที่รู้เห็นเข้าใจง่ายหรือรู้เห็นเข้าใจอยู่แล้ว ไปหาสิ่งที่เห็นเข้าใจยากหรือ ยังไม่รู้ไม่เห็นไม่เข้าใจ ตัวอย่างที่เห็นชัด คือ อริยสัจ ซึ่งทรงเริ่มสอนจากความทุกข์ ความเดือดร้อน ปัญหาชีวิต ที่คนมองเห็นและประสบการณ์อยู่โดยธรรมดา รู้เห็นประจักษ์กันอยู่ทุกคนแล้ว ต่อจากนั้นจึงสาวหาสาเหตุที่ ยากลึกซึ้ง และทางแก้ไขต่อไป สอนเนื้อเรื่องที่ค่อยลุ่มลึกยากลงไปตามลำดับขั้น และความต่อเนื่องกันเป็นสาย ลงไปอย่างที่เรียกว่า สอนเป็นอนุปุปพิทกา ตัวอย่างคือ อนุปุปพิทกา ไตรสิกขา พุทธโอวาท 3 เป็นต้น

จากความสำคัญและความเป็นมาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง “ศึกษารูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา ตามหลักพุทธวิธีการสอน” เพื่อศึกษาวิเคราะห์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา และวิเคราะห์รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นอย่างไร ซึ่งจะได้ดำเนินการค้นคว้าทั้งด้านเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการลงพื้นที่ศึกษาภาคสนาม และผลการวิจัยที่ได้รับสามารถนำเสนอเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติหน้าที่ของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์

- 1 เพื่อศึกษารูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา ตามหลักพุทธวิธีการสอน
- 2 เพื่อเสนอแนะแนวทางรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา ตามหลักพุทธวิธีการสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ศึกษารูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา ตามหลักพุทธวิธีการสอน ผู้วิจัยกำหนดรูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Research

Method) โดยศึกษาตามระเบียบวิธีการวิจัย ดังนี้ 1) การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1) การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary research) ข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaires) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ พระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา จากการแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google Form จำนวน 18 รูป/คน

2) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการวิจัยแบบการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อหาข้อมูลการสัมภาษณ์บุคคลแบบเชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ คณะกรรมการดำเนินงานโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ จากการสัมภาษณ์ จำนวน 9 รูป (In-depth interview) เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา ตามหลักพุทธวิธีการสอน มาดำเนินการหาค่าเฉลี่ยและสรุปตามหลักการวิจัยต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรตามขอบเขต ได้แก่ พระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา และคณะกรรมการดำเนินงานโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ จำนวน 30 รูป ในสหรัฐอเมริกา ประเทศอินเดีย และประเทศไทย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา และคณะกรรมการดำเนินงานโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รวมเป็นจำนวน 27 รูป/คน ตามตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan ซึ่งผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจงในการตอบแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google Form ดังนี้

1) การแจกแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google Form กลุ่มประชากรจากพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา สำหรับให้ข้อมูล จำนวน 18 รูป/คน

2) การสัมภาษณ์เชิงลึก คือคณะกรรมการดำเนินงานโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ในสหรัฐอเมริกา ประเทศอินเดีย และประเทศไทย จากการสัมภาษณ์ (In-depth interview) จำนวน 9 รูป เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทย ในสหรัฐอเมริกา ตามหลักพุทธวิธีการสอน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้วิธีแจกแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยใช้เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) มีข้อคำถามสำคัญ ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบสำรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทางออนไลน์ จำนวน 25 ข้อ เทียบค่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google Form ในการศึกษารูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทย ในสหรัฐอเมริกา ตามหลักพุทธวิธีการสอน

ตอนที่ 3 รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา ตามหลักพุทธวิธีการสอน

ตอนที่ 4 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับเสนอแนะแนวทางรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา ตามหลักพุทธวิธีการสอน

ข้อมูลภาคสนาม

1) ข้อมูลเชิงสำรวจ

การเก็บข้อมูลเชิงสำรวจ ผู้วิจัยลงพื้นที่แจกแบบสอบถามและเก็บกลับคืนด้วยตนเอง โดยใช้แบบสอบถามศึกษาแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา ตามหลักพุทธวิธีการสอนเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดเจาะจงผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย คือศึกษาแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา ตามหลักพุทธวิธีการสอน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสำคัญในการวิจัย ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบร่างสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา ตามหลักพุทธวิธีการสอน มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา ตามหลักพุทธวิธีการสอน 2) เพื่อเสนอแนะแนวทางรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา ตามหลักพุทธ

วิธีการสอน โดยแบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย 1) ผลศึกษารูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา 2) แนวทางรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา ตามหลักพุทธวิธีการสอน โดยรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงได้ดังต่อไปนี้

1. ผลศึกษารูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา ตามหลักพุทธวิธีการสอน

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาดูการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึกกับพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา เกี่ยวกับคุณลักษณะการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสหรัฐอเมริกา เพื่อให้ทราบถึงคุณลักษณะและรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา ว่ามีคุณลักษณะอย่างไรบ้าง ทำให้ทราบว่า การปฏิบัติศาสนกิจของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา นั้นมีความยากลำบากและต้องเผชิญกับปัญหามากมายทั้งสภาพภูมิอากาศที่มีความร้อนสูงและหนาวจัด จึงเป็นอุปสรรคที่ยากต่อการแก้ไข พร้อมทั้งการทำงานกับสหรัฐอเมริกาก็มีความยากลำบากด้วยเงื่อนไขทั้งในข้อกฎหมายและความคิดความรู้สึกของคนสหรัฐอเมริกาที่ยังไม่เข้าใจและไม่เปิดใจให้พระธรรมทูตไทย

การปฏิบัติศาสนกิจของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา จากการศึกษาในพื้นที่จริงและสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึกพบว่า มีลักษณะสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ (1) การสื่อสาร เพื่อการทำความเข้าใจกับชาวไทยที่อาศัยอยู่ในสหรัฐอเมริกา (2) การสื่อสารระหว่างชาวพุทธนานาชาติ ที่เป็นเครือข่ายชาวพุทธในสหรัฐอเมริกา เช่น สื่อสารกับชาวสหรัฐอเมริกาที่เป็นประชาชนท้องถิ่น โดยพระธรรมทูตจะต้องสร้างความเข้าใจอันดีให้เกิดขึ้นการสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์จึงเป็นคุณลักษณะสำคัญที่พระธรรมทูตใช้ประกอบการประกาศพระพุทธศาสนาให้กลับคืนสู่ความศรัทธา (5) สื่อสารกลับประเทศไทย เพื่อให้คณะสงฆ์และประชาชนชาวไทยได้ทราบถึงความเคลื่อนไหวและการทำหน้าที่ของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา

2. แนวทางรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา ตามหลักพุทธวิธีการสอน

ด้านคุณสมบัติหรือคุณสมบัติพระธรรมทูตจะต้องประกอบไปด้วย คุณลักษณะที่สำคัญหลายประการเป็นต้นว่า มีประสบการณ์ ต้องเคยทำงานเผยแผ่มาแล้วในประเทศเป็นพระนักทำงานนักกิจกรรมซึ่งจะเป็นผู้ที่เสียสละความสบายส่วนตัวเพื่อส่วนรวม มีวิชาการเด่น พระธรรมทูตจะต้องเป็นพระปริยัติที่ดี ทั้งความรู้ด้านทางธรรม มีส่วนสำคัญต่อการทำงานของพระธรรมทูต เป็นเจ้าพิธีได้ ใน

ที่นี่ไม่ใช่การปลุกเสก แต่เป็นการจัดการงานที่เข้าใจระบบงานตั้งแต่ต้นจนจบ สามารถที่จะออกแบบและนาเนินการงานได้ด้วยตนเอง เป็นนักประสานงาน จิตใจเลื่อมใสศรัทธา คือต้องทำงานด้วยความตั้งใจว่าทำงานถวายพระพุทธเจ้า ปฏิบัติทางจริยาวัตรตรงตาม บุคลิกภาพที่มีความสงบเรียบร้อย สง่างาม เป็นสิ่งที่สร้างศรัทธาตั้งแต่แรกพบ และเป็นสิ่งที่คนสหรัฐอเมริกาจะจดจำพระธรรมทูตไทยได้ ตั้งแต่ปรากฏตัวให้เห็น การห่มผ้า กริยาการแสดงออก จะเป็นสื่อสำคัญสำหรับการทำงานเผยแผ่ในสหรัฐอเมริกา

ด้านผลที่เกิดขึ้นกับคนสหรัฐอเมริกา ปัจจุบันพระธรรมทูตไทยได้รับการชื่นชมรัฐบาลท้องถิ่นให้การยอมรับ ได้รับความร่วมมือร่วมใจจากคนท้องถิ่น ประชาชนที่นับถือพุทธศาสนากล้าที่จะแสดงออก และกล้าเข้าร่วมกิจกรรมประกาศตนได้ชัดเจนว่าตนเองเป็นพุทธมากยิ่งขึ้น หันมานับถือพระพุทธศาสนามากขึ้น รวมทั้งนิมนต์พระสงฆ์ไทยให้เกียรติไปร่วมงานต่างๆ ในหลายกรณีสะท้อนถึงความเชื่อว่าพระพุทธเจ้ามีอยู่จริงและสิ่งที่พระพุทธเจ้าสอนมีผลที่ติงามจริง

ด้านการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่ พระธรรมทูตสื่อสารผ่านเวทีและโอกาสต่างๆ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ดีกับชุมชนท้องถิ่น ด้วยคุณสมบัติที่สามารถอธิบายให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนแจ่มแจ้งได้ด้วยทักษะและความรู้ที่ได้เรียนรู้และฝึกฝนมา พร้อมทั้งบุคลิกลักษณะที่เป็นที่เคารพน่าเลื่อมใส เป็นกันเองเข้าถึงง่าย ขณะเดียวกันเนื้อหาที่สื่อสารออกไป มีขั้นตอนตามลำดับกลุ่มเป้าหมาย สร้างเนื้อหาที่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย พร้อมทั้งสื่อสารออกไปบนพื้นฐานของหลักการอย่างมีเหตุผล ด้วยความตั้งใจให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนและพระพุทธศาสนาเท่านั้น พระธรรมทูตไทยไม่เบียดเบียนใคร การสื่อสารก็เพื่อสร้างความเข้าใจไม่ให้เกิดทบทวนผู้อื่น

ด้านการประพาดิตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม พระธรรมทูตทำงานด้วยจิตอาสา และจิตสาธารณะ เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ สร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นและผู้มาเยือนช่วยเหลือสังคมอย่างจริงใจ เชิญชวนชนเข้ามามีส่วนร่วมและเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน การทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อพระสงฆ์ไทย

ด้านการวางตัวและบุคลิกภาพ พระธรรมทูตไทยให้ความเคารพประธานสงฆ์นานาชาติอย่างมาก ถือเป็นวัตรปฏิบัติของพระสงฆ์ไทย ที่ถืออายุพรรษาเป็นสำคัญ และการนอบน้อมอ่อนโยนการแสดงออกถึงการให้เกียรติ และเปิดกว้าง ในคนสหรัฐอเมริกาที่นับถือศาสนาอื่นก็สามารถที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาได้ และไม่ปิดกั้นการเรียนรู้ระหว่างกัน และสร้างเครือข่ายผูกไมตรีมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษารูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทย ในสหรัฐอเมริกา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในสหรัฐอเมริกามาจากการศึกษาผ่านกระบวนการพัฒนารูปแบบ สรุปได้ว่า เป้าหมายของการทำงานของพระธรรมทูต คือ ตถาคตโพธิสัทธา หมายถึง ความเชื่อมั่นในพระตถาคตอันเป็นผลจากการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในสหรัฐอเมริกา มีองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ เชื่อว่าพระพุทธเจ้ามีอยู่จริง เชื่อในพระพุทธานุภาพ มั่นใจในองค์พระตถาคต และเชื่อในศักยภาพของมนุษย์ซึ่งที่สอดคล้องกับงานวิจัยของงานวิจัยของ **พระครูปลัดสวพัฒน์วชิรคุณ** ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์ยุทธศาสตร์หลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของ พระธรรมทูตไทยในอินเดีย โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาวิเคราะห์ยุทธศาสตร์หลักในการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในอินเดีย เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านคุณสมบัติของพระธรรมทูตความคิดเห็นด้านการเผยแผ่ของพระธรรมทูตและเพื่อค้นหาปัญหาและอุปสรรคต่อยุทธศาสตร์หลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในอินเดีย

หลักพุทธวิธีการสอน ที่พระธรรมทูตนำมาปรับใช้เป็นแนวทางตามหลักทางพระพุทธศาสนา ซึ่งพระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงไว้แล้ว ดังนั้น การเผยแผ่ตามหลักพุทธวิธีการสอนจึงหมายถึง การสร้างความเข้าใจและเกิดศรัทธาพระพุทธศาสนาแก่ประชาชนด้วยหลักเทศนา 4 อันเป็นแนวทางการบรรยาย อภิปรายและสอนธรรมะให้กับประชาชน พร้อมทั้งการดำเนินกิจกรรมของวัดไทยในสหรัฐอเมริกาที่ประกอบด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ผลการศึกษาดังกล่าวมีความที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูใบฎีกาจิตตวิมล ธวัชชัย (ทนนาน)** ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูต ในสถานศึกษาอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในสถานศึกษาอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ด้านเนื้อหา การเผยแผ่ของพระธรรมทูต ด้านเทคนิคการเผยแผ่ของ พระธรรมทูต และด้านสื่อการเผยแผ่ของพระธรรมทูตก็อยู่ในระดับมาก และมีการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในสถานศึกษาอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และโรงเรียนที่สังกัด พบว่า ด้านเนื้อหาการเผยแผ่ของพระธรรมทูต ด้านเทคนิคการเผยแผ่ของพระธรรม

ทูตและด้านสื่อการเผยแผ่ของพระธรรมทูต ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับความเป็นจริง

วิธีการเผยแผ่ของพระธรรมทูตเป็นไปหลักพุทธวิธีการสอน คือก้าวไปหาชุมชนและสังคมการเผยแผ่เชิงรุกของพระธรรมทูต หมายถึง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ที่มากกว่าการเทศน์ ประกอบด้วย การบรรยายนาแสงบุญ การสนทนาธรรม การเขียนหนังสือการนำเสนอผ่านสื่อสิ่งพิมพ์และโทรทัศน์ การสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการและงานสังคมสงเคราะห์ ผลการศึกษาดังกล่าวที่สอดคล้องกับงานวิจัยของงานวิจัยของ ผลการศึกษาดังกล่าวนั้นมีความที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นาวิน วงศ์รัตนมัจฉา ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในกลุ่มชาติพันธุ์ลีซูของพระธรรมจาริก ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมจาริกในกลุ่มชาติพันธุ์ลีซูนี้เป็นไปด้วยความเชื่องช้า มีความยากลำบาก 2) คติความเชื่อและวัฒนธรรมดั้งเดิม ซึ่งลัทธิความเชื่อผีสาเทวดา 3) ภาษาที่ใช้สื่อสารยังไม่สันทัดในการพูดอ่านเขียนภาษาไทย และโดยเฉพาะ ” ภาษาลีซู ” เอง ก็เป็นปัญหาสำหรับพระธรรมจาริก 4) การขาดแคลนพระธรรมจาริก แนวทางที่เหมาะสมในผลสัมฤทธิ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ 1) ควรมีแผนการหรือโครงการการเผยแผ่ 2) การให้ศึกษาพระปริยัติธรรม และนักธรรม 3) การให้ทุนการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรชาวลีซู 4) ควรกำหนดเป้าหมายการอบรมแกนนำชาวพุทธลีซูส่วนข้อเสนอแนะพระธรรมจาริกควรเน้นหลักพุทธธรรมที่สำคัญ และจำเป็นต่อการดำเนินชีวิต เช่น ศีล 5 สังคหวัตถุ 4 ขรรวาสธรรม 4 อริยสัจ 4 มรรคมิองค์ 8 เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติ และวิสัยทัศน์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลีซูให้ตรงตามหลักพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง ซึ่งจะทำให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ผลยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยสังเคราะห์องค์ความรู้ที่เกิดจากงานวิจัยสรุปเป็น 4S Model ได้แก่ “เป้าหมายชัด (Set goals) หลักการดี (Skillful) มีวิธีการเยี่ยม (Strategic) เปี่ยมด้วยคุณสมบัติพระธรรมทูต(Smart)” สามารถอธิบายได้ดังนี้

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

เป้าหมายชัด (Set goals) หมายถึง พระธรรมทูตมีเป้าหมายในตนเองชัดเจนในการมาทำหน้าที่เพื่อถวายงานพระพุทธเจ้า และเป้าหมายของงานที่มุ่งประโยชน์ต่อมวลมนุษย

หลักการดี (Skillful) หมายถึง พระธรรมทูตเป็นผู้ที่มีทักษะหลักวิชาที่สมบูรณ์ ทั้งหลักวิชาการทางพระพุทธศาสนา และหลักของการทำงานเผยแผ่ เช่น เทคนา 4 สังคหัตถ์ 4

มีวิธีการเยี่ยม (Strategic) หมายถึง การมียุทธศาสตร์ของการทำงาน การทำงานเป็นทีมมีวิธีการทำงานที่หลากหลาย เช่น การบรรยาย การสนทนาธรรม การสัมมนา งานสังคมสงเคราะห์และการใช้สื่อสารมวลชนต่างๆ

เปี่ยมด้วยคุณสมบัติพระธรรมทูต (Smart) หมายถึง พระธรรมทูตมีคุณสมบัติที่ดี จริยวัตรงดงาม ปฏิภาณคุณธรรมประจักษ์ ทักษะภาษาไทย และภาษาอังกฤษ พร้อมทั้งความสามารถในการทำหน้าที่ในสวนงานที่รับผิดชอบ

สรุป และข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการศึกษาที่พ้องนำไปปฏิบัติ ดังนี้

1. เป็นรูปแบบที่สามารถถอดแบบนำไปประยุกต์หรือปรับใช้กับการทำงานของพระธรรมทูตทั้งภายในและสายต่างประเทศได้ เพื่อประโยชน์แห่งมหาชน
2. สร้างกระบวนการให้พระธรรมทูตสายอื่นๆ ได้เข้ามาศึกษาดูงานการทำงานของพระธรรมทูตไทยสายอินเดียเนปาล
3. การสนับสนุนให้มีการก่อตั้งหรือส่งเสริมโรงเรียนพระธรรมทูต เพื่อพัฒนาพระสงฆ์ให้มีความสามารถมีทักษะในการทำหน้าที่จากพระธรรมทูตที่มีประสบการณ์และเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับพระธรรมทูตรุ่นต่อไป ที่จะไปสานงานต่อเพื่อสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาต่อไป

ข้อเสนอสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยศึกษารูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทย ในสหรัฐอเมริกา ตามหลักพุทธวิธีการสอน กรณีศึกษา พระธรรมทูตในสหรัฐอเมริกา ผู้วิจัยเห็นว่าควรที่จะทำการศึกษาวิจัยอยู่หลายประเด็น จะช่วยเพิ่มพูนองค์ความรู้ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้มากยิ่งขึ้น ดังนี้

1. การศึกษาเรื่อง ศึกษารูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทย ในสหรัฐอเมริกา ตามหลักพุทธวิธีการสอน พระธรรมทูตในสหรัฐอเมริกา เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ทำการเก็บข้อมูลด้วยการลงพื้นที่ภาคสนาม สัมภาษณ์เชิงลึก และสังเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย จึงควรมีการออกแบบการวิจัยที่เป็นเชิงปริมาณ โดยต่อยอดจากรูปแบบหรือ Model ที่ออกแบบไว้แล้วนำไปสร้างข้อคำถามเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมเชิงสถิติ ก็จะทำให้ได้ข้อค้นพบที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น
2. การศึกษาวิจัยพัฒนารูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักพุทธวิธีการสอนของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ให้เป็นหลักสูตรเพื่ออบรมพัฒนาพระธรรมทูตที่เหมาะสม

References

- พระมหาสมจินต์ สมมาปญโญ. (2547). *วิพากษ์แนวคิดพระพุทธศาสนาสำหรับโลกหลังยุคใหม่*. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วีรชัย อนันต์เจียร. (2557) “กลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมสำหรับเยาวชนไทย”, *ปริญาพุทธศาสตร์ ดุษฎีบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 9 เรื่อง “พุทธวิธี และวิถีครูบา กับการแก้ปัญหาวิกฤติโลก”

(The Buddhist and Kruba Methods to Solve the World Crisis) วันที่ 25 มีนาคม 2566

สุชาติ หงษา. (2549). ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาจากอดีตถึงปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.

พระครูปลัดสุวัฒนวิริคุณ. เทศน์มหาชาติ และข้าวทิพย์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระครูใบฎีกาชีตัวสส์ ธวัชโชโย/ทนนาน. (2555). ประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในสถานศึกษาอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

นาวัน วงศ์รัตนมัจฉา. (2554). ผลสัมฤทธิ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะของพระธรรมจาริก. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.